

การติดตามประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
Monitorng and Evaluation of the Monk Teacher in School
Project under Mahamakut Buddhist University,
Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Cumpus.

อนุพันธ์ อภิขยานุภาพ¹ สุวิทย์ ภาณุจารี²
Anupanth Abhichayanubhap, Suwit Phanujaree
พระมหาธำรงค์ ฐิตบุญโญ³ สถาพร ชันโต⁴
PhramahaThamrong Thitapunyo (Samathi), Sathaporn Khanto
ดำรงค์ เบญจคีรี⁵ พระราชรัตนมงคล⁶
Damrong Benjakeeree, Phrarajrattanamongkol

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้คุณธรรม จริยธรรมและสิ่งดีงามถูกละเลยหรือเสื่อมสลายไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จึงทำวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยได้สุ่มครูพระสอนศีลธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและนักเรียน พร้อมทั้งใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.87 และดำเนินการเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากทั้ง 5 ด้าน เริ่มจากด้านบริบท โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน สภาพปัญหาในปัจจุบันและมีความชัดเจน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ด้านปัจจัยนำเข้า มีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ เป็นบุคลากรที่มีความรู้ มีความเข้าใจและมีจำนวนเพียงพอ โดยกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ด้านกระบวนการ โรงเรียนได้ดำเนินการตามโครงการและตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ มีการดำเนินงานครบทุกกิจกรรมและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านผลผลิต นักเรียนมีความรักและสามัคคีในหมู่คณะ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการออมเงินและมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น

¹ ศน.บ.,ศศ.ม.,Ed.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

² ศน.บ.,M.A., Ed.D., รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

³ พธ.บ.,ศษ.ม.,Ph.D., อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

⁴ กศ.บ.,กศ.ม.,กศ.ด. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

⁵ ศน.บ.,ศษ.ม.,ค.ด., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

⁶ ร.บ.,ร.ม.,กศ.ม.,กศ.ด. อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้านผลกระทบ นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงมีความพอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตนเองพอควร

คำสำคัญ 1. การติดตามประเมินผล 2. ครูพระสอนศีลธรรม 3. แบบจำลองซิป

Abstract

At present, Thai society has progressed in technology and communication causing the quick changes of economy, society, politics and environment. These changes have resulted to the virtues, ethics and morality to be ignored or forgotten, especially children and youths who are in education period. So the research purposes were to monitor and evaluate the Monk Teacher in School Project under the Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus. The samples consisted of monk teachers, schools administrators, mentor teachers and students. The data were collected by the questionnaire which was checked its content validity by experts and contained the reliability at 0.87. The data were analyzed with the computer. The statistics consisted of frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research findings were found that the assessment of 5 parts were at the high level in terms of the project context. Firstly, project objectives are in line with a policy of the school, are in line with the present problem, allow all sectors participate in the project. The input factors: there was appointed the suitable numbers of personnel who had knowledge and understanding to be responsible with the project. The activities had the suitability with the state of the schools and had cooperation with the community and organizations. The Process factor: the schools monitor the project by following on the action plans of all activities and on time, as well as application of evaluation results to adjust and develop the project. Output factor: students had love and unity with each other, recognition in savings, and generosity. Lastly, effect factors: the students had development of their behaviors, ethics and morality, moderation, reasonableness, and self- immunity.

Keywords: 1. Monitoring and evaluation 2. Monk teacher teaches morale 3. Zip model

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

ประเทศไทยในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้คุณธรรม จริยธรรม และสิ่งดีงาม ถูกกลืนหรือลืมนั่นไปจนถึงขั้นที่ทำให้คนจำนวนมากไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และสิ่งดีงามที่เคยปฏิบัติกันมา เนื่องจากคุณธรรมไม่ส่งเสริมความเจริญทางวัตถุ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 กำหนดแผนการพัฒนาศึกษาในระยะ 5 ปี ข้างหน้า โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลกเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางพัฒนา เพื่อให้คนไทยมีความสุข พึ่งตนเอง และก้าวทันโลก โดยยังการรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต พัฒนาให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมมีจริยธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาสังคมให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ ซึ่งแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้มีการระบุพันธกิจหลักในการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพพร้อม คุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่ากันมีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงใน การดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้น การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้เป็นคุณลักษณะของคนไทย

ดังนั้นการพัฒนาประเทศแนวใหม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและการพัฒนาคนพร้อมไปกับการพัฒนา เศรษฐกิจ โดยเน้นให้คนเป็นแกนกลางของการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทยให้มุ่งพัฒนาไปสู่ “การสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็ง สมดุล อย่างสร้างสรรค์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า การลงทุน การพัฒนาคุณภาพคน ทั้งความรู้คุณธรรม สังคม มั่นคงเป็นธรรม มีพลังและเอื้ออาทร เน้นการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของพลังงานและอาหาร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ”

การพัฒนาคุณภาพคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นเครื่องมือหรือระบบในการเพิ่มศักยภาพ ของมนุษย์ให้เป็นผู้มีการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมเสริมสร้าง คุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็น “ผู้ที่เรียนรู้” เพื่อรองรับสถานการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์สามารถที่จะเลือกและเรียนรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย การพินิจพิจารณาอย่างระมัดระวังพิจารณาแก้ไข สถานการณ์ที่เป็นปัญหาด้วยวิธีการ/กระบวนการ การคิดที่ เหมาะสมและทักษะเพียงพอที่จะช่วย ให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างไม่สิ้นสุดวิชาพระพุทธศาสนาจึงเป็น วิชาหนึ่งที่สามารถจะพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะ ดังกล่าว สามารถพัฒนาสติปัญญา จิตใจ ของผู้เรียนให้เป็น คนที่รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาชีวิตจึงเป็นคนที่มีความรอบคอบ โดยมุ่งเน้นให้พระภิกษุสงฆ์ได้เข้าไปสอน ในโรงเรียนทุกระดับชั้นและเป็นการเชื่อมโยงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงวัฒนธรรม ตามข้อตกลง ร่วมกัน (MOU) โดยมุ่งหวังประโยชน์สูงสุดที่เด็กและเยาวชนของชาติต่อไป ดังเหตุผล ความจำเป็นข้างต้น กรมการศาสนาจึงได้จัดเสนอโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ดังนั้น พระสงฆ์จึงกลายเป็นที่พึ่งของสังคม ในทุกๆ เรื่อง และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยส่วนกลางได้มอบให้วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย โดยศูนย์บริการวิชาการในฐานะศูนย์ปฏิบัติการโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นผู้กำกับดูแลและ บริหารงานธุรการครูพระ จำนวน 13 จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา (เขต 1-2) อ่างทอง (เขต 1) สระบุรี (เขต 1-2) ลพบุรี (เขต 1-2) สิงห์บุรี (เขต 1) ชัยนาท (เขต 1) อุทัยธานี (เขต 1) นครสวรรค์ (เขต 1-3) สุพรรณบุรี (เขต 1-3) ปราจีนบุรี (เขต 1) นครนายก (เขต 1) ฉะเชิงเทรา (เขต 1-2) สระแก้ว (เขต 1) มีพระสอนศีลธรรม จำนวนกว่า 550 รูป การที่จะทราบว่าโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไรหรือ การจะตัดสินใจดำเนินโครงการในปีการศึกษาหรือปีงบประมาณต่อไปอีกหรือไม่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้คำตอบได้คือ การประเมินโครงการ เพราะการประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบโครงการที่ดำเนินงานทั้งหมดในทุกขั้นตอน ของการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกระบวนการและผลผลิตที่เกิดขึ้น ซึ่งมีรูปแบบของโมเดลการประเมินที่ หลากหลาย โดยผู้วิจัยยึดรูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เป็นการประเมินเชิงระบบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ปรับปรุง การวางแผนพัฒนา ปรับปรุงโครงการ และการดำเนินงานของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนใน สถานศึกษาซึ่งจะเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ ดำเนินการใกล้เสร็จสิ้นแล้วและยังไม่ได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานและในการประเมินผลโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินผลโครงการ โดยเลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model)

ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เพราะเป็นรูปแบบที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามีความเหมาะสมในการประเมินผลโครงการครบถ้วนทุกส่วนของโครงการ ทั้งด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ทำให้ทราบผลการดำเนินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดและช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องของโครงการ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาที่ดีและประกอบการตัดสินใจที่จะดำเนินโครงการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อติดตามประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิปป (CIPP Model)

2. เพื่อเสนอแนะปัญหา อุปสรรค ของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

นางานวิจัยนี้ไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยได้

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การติดตามประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล (Evaluation Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 489 รูป ผู้บริหารสถานศึกษา 275 คน ครูพี่เลี้ยง 301 คน นักเรียน 21,000 คน ได้กำหนดประชากรมีจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 489 รูป ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 275 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 301 คน ผู้วิจัยไม่กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่เก็บรวบรวมข้อมูลร้อยละเปอร์เซ็นต์ ส่วนประชากรที่เป็นนักเรียนผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน แล้วนำมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละจังหวัด เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยการจับสลากในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) โดยถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักเรียน จำนวน 17 จังหวัด แล้วนำข้อมูลที่รับมาวิเคราะห์ ด้วยคอมพิวเตอร์ หาค่าทางสถิติเป็นค่าความถี่ (Frequency) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

กลุ่มที่ 1 ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่า ครูพระสอนศีลธรรม เป็นพระภิกษุ ร้อยละ 98.0 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 30.4 มีอายุตามปี บรรพชา-อุปสมบท ต่ำกว่า 10 พรรษา ร้อยละ 60.8 มีระดับการศึกษาทางธรรม ในระดับนักธรรมชั้นเอก ร้อยละ 76.3 ครูพระสอนศีลธรรม ส่วนใหญ่ไม่มีเปรียญธรรม ร้อยละ 76.9 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.2 มีสถานภาพเป็น พระภิกษุสามเณรพระลูกวัด ร้อยละ 79.8 ครูพระสอนศีลธรรม ส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตรครูพระสอนศีลธรรม ร้อยละ 41.8 มีประสบการณ์การสอนในระยะเวลา 3 ปี ร้อยละ 40.4 และครูพระสอนศีลธรรม ส่วนใหญ่สอนที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 36.25

2. ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ผลการประเมินผลโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.85 โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ ด้านบริบทโครงการ ด้านกระบวนการ ด้านผลการดำเนินงาน และด้านปัจจัยนำเข้า ดังปรากฏต่อไปนี้

2.1 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านบริบท ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.99 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ช่วยปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีจำนวนเพียงพอ

2.2 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.77 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ งบประมาณมีเพียงพอในการดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2.3 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.92 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้ดำเนินการโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2.4 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านผลการดำเนินงาน ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนสามารถนำหลักธรรมทางศาสนาที่ตนเองนับถือมายึดเหนี่ยวจิตใจและในการดำรงชีวิต และนักเรียนมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนจัดทำบัญชีรายจ่ายประจำวันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ในด้านผลกระทบ มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อที่ 1. นักเรียนมีการพัฒนาด้านเรื่องพฤติกรรมด้านศีลธรรมอย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้

1) นักเรียนมีความเคารพและอ่อนน้อมมากขึ้น ร้อยละ 22.92 2) นักเรียนรู้จักการทำบุญเข้าวัดและอาราธนาศีล ร้อยละ 21.33 3) นักเรียนมีความเรียบร้อยและการเรียนดีขึ้น ร้อยละ 13.40 เป็นต้น

ข้อที่ 2. นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรระหว่างเรียนหนังสือในชั้นเรียน เรียงลำดับ ดังนี้
 1) ให้ความสนใจในการเรียนดีขึ้น ร้อยละ 21.92 2) ในภาพรวมนักเรียนหญิงตั้งใจเรียนมากกว่านักเรียนชาย ร้อยละ 17.30 3) สนใจและตั้งใจเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในห้องเรียน ร้อยละ 15.76 เป็นต้น

ข้อที่ 3. นักเรียนนำศีลธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) มีการนำเรื่องสติ ไปใช้มีสมาธิในการเรียน ร้อยละ 18.62 2) นำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการทำสิ่งต่างๆ ร้อยละ 13.40 3) รู้ผิดรู้ถูกในการตัดสินใจในบาปบุญคุณและโทษ ร้อยละ 13.40 เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรม ดังนี้ 1) ควรมีชั่วโมงสอนให้มากกว่าปัจจุบัน 2) ควรมีการอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนหรือเทคนิควิธีการสอน 3) ควรมีหนังสือแจกในการสอนวิชาพุทธศาสนา 4) การจัดอบรมครูพระทางโครงการควรจัดให้เป็นระบบระเบียบมากกว่านี้ 5) การติดต่อกับโครงการครูพระลำบาก เจ้าหน้าที่ติดต่อยากมาก 6) ครูพระไม่มีหลักสูตรในการสอนในโรงเรียน 7) ควรมีการสร้างหลักสูตรเพื่อผู้สอนจะได้นำไปใช้ในการสอนเป็นแนวทางเดียวกัน ส่วนที่เหลืออยู่ในลำดับรองลงมา

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีครูพระฯ ปฏิบัติการสอน พบว่า ผู้บริหารเป็นเพศชาย ร้อยละ 75.6 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 77.90 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 75.00 มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 93.00 มีตำแหน่งผู้อำนวยการ ร้อยละ 79.10 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งระหว่างมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 64.00

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ระดับการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีครูพระฯ ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ผลการประเมินโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.02 โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ ด้านบริบทโครงการ ด้านผลการดำเนินงาน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า ดังปรากฏต่อไปนี้

2.1 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านบริบท ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.42 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความพร้อมเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและของโรงเรียน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2.2 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.74 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ งบประมาณมีเพียงพอในการดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2.3 ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.81 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้ดำเนินการโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีกิจกรรมที่หลากหลายในการสอน

2.4 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านผลการดำเนินงาน ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.99 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนจัดทำบัญชีรายจ่ายประจำวันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านผลกระทบ มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อที่ 1. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้ ร้อยละ 43.51 2) มีครูติดตามหรือควบคุมความประพฤติสม่ำเสมอ ร้อยละ 16.03 3) มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น 4) นักเรียนปฏิบัติตามกฎแต่ต้องคอยปลูกฝังอยู่เสมอ ร้อยละ 11.45 เป็นต้น

ข้อที่ 2. ชุมชนให้การยอมรับนักเรียนหรือโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) ชุมชนให้การยอมรับดีและร่วมมือด้วยดี ร้อยละ 21.92 2) ยอมรับเพราะโรงเรียนและชุมชนทำงานร่วมกันอยู่แล้ว ร้อยละ 17.30 3) ชุมชนสนับสนุนดี เช่น เมื่อมีการสอบนักเรียน จะจัดรถรับส่งให้ ร้อยละ 15.76 เป็นต้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษาได้เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมฯ ดังนี้ 1) โครงการครูพระควรคัดเลือกครูพระที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนให้มีความรู้พื้นฐานเดียวกันในการดำเนินการสอน การใช้สื่อการสอน ร้อยละ 35.60 2) รวมทั้งควรเลือกครูพระอย่างเข้มงวด ด้วยบางรูปมีกิริยาไม่เหมาะสมและไม่มีความรู้จริง ร้อยละ 20.80 และ 3) จะได้ผลดีมากถ้าครูพระมาสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนที่เหลืออยู่ในลำดับรองลงมา ร้อยละ 12.75 ส่วนที่เหลืออยู่ในลำดับรองลงมา

กลุ่มที่ 3 ครูพี่เลี้ยง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.8 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 57.0 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 93.9 มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 80.6 และส่วนใหญ่มิได้ตำแหน่งเป็นครูชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 57.0

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ระดับการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ครูพี่เลี้ยงได้ประเมินผลโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.94 โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ ด้านบริบทโครงการ กระบวนการ ด้านผลการดำเนินงาน และด้านปัจจัยนำเข้า ดังปรากฏต่อไปนี้

2.1 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านบริบท ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.44 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความพร้อมเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและของโรงเรียน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีจำนวนเพียงพอ

2.2 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.70 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ในวิชาที่รับผิดชอบ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ งบประมาณมีเพียงพอในการดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2.3 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.88 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนได้ดำเนินการโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2.4 ผลการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ด้านผลการดำเนินงาน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.86 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีการออมเงินเป็นประจำ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนจัดทำบัญชีรายจ่ายประจำวันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านผลกระทบ มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อที่ 1. นักเรียนมีการพัฒนาตนในเรื่องพฤติกรรมด้านศีลธรรมอย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) มีการพัฒนาตนเองดีขึ้นหลังจากได้รับการอบรม ร้อยละ 26.53 2) นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนดีขึ้นมีมารยาท รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักบาปบุญคุณโทษ ร้อยละ 13.60 3) นักเรียนมีการพัฒนาตนในเรื่องพฤติกรรมด้านศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ช่วยเหลือผู้อื่น มีการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ร้อยละ 11.56 เป็นต้น

ข้อที่ 2. นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรระหว่างเรียนหนังสือในชั้นเรียน เรียงลำดับ ดังนี้ 1) มีความตั้งใจเรียนหนังสือเป็นอย่างดี มีสมาธิ มีระเบียบวินัย ร้อยละ 25.83 2) นักเรียนมีความเป็นระเบียบนั่งฟังครู-อาจารย์สอนได้ดีขึ้น ร้อยละ 24.20 3) นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น แต่บางคนยังเหมือนเดิม ร้อยละ 19.16 เป็นต้น

ข้อที่ 3. นักเรียนนำศีลธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) นักเรียนส่วนมากนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ครอบครัวยึดถือการช่วยเหลือ บิฑามารดา มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 34.78 2) นักเรียนส่วนใหญ่จะขยัน อดทน ตั้งใจเรียนเพื่อจะได้สบายตอนโตขึ้น หมายถึงจะได้ทำงานดีๆไม่ต้องลำบาก ร้อยละ 16.70 3) นักเรียนนำศีลธรรมมาเป็นแนวทางปฏิบัติทำให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน มีน้ำใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ร้อยละ 15.21 ส่วนที่เหลืออยู่ในลำดับรองลงมา ส่วนที่เหลืออยู่ในลำดับรองลงมา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ครูพี่เลี้ยงได้เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมฯ ดังนี้ 1) ควรมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อที่นักเรียนไม่เบื่อ ร้อยละ 26.50 2) ควรมีการปรับปรุงเทคนิคการสอนของครูพระอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 15.48 และ 3) บุคลากรครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบางรูปไม่ค่อยมีเวลาสอนศีลธรรมในโรงเรียนมากนัก ร้อยละ 13.54 ส่วนที่เหลืออยู่ในลำดับรองลงมา

กลุ่มที่ 4 นักเรียน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นนักเรียน พบว่า นักเรียนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.8 มีอายุระหว่าง 11-14 ปี ร้อยละ 63.0 มีระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 66.0 ครอบครัวมีอาชีพ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 69.2 และส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,000-7,500 บาท ร้อยละ 37.5

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ระดับการประเมินผลโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า นักเรียนได้ประเมินผลโครงการฯ ด้านผลการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ 1) นักเรียนมีความเชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.37 2) นักเรียนเชื่อว่านักเรียนได้รับประโยชน์มากจากการที่มีครูพระสอนศีลธรรมมาสอนที่โรงเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.35 3) นักเรียน

มีความเชื่อว่าบาปมีจริงบุญมีจริง ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ นักเรียนจัดทำบัญชีรายจ่ายประจำวันเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบรายละเอียดการใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.87

3. ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ในด้านผลกระทบ มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อที่ 1. บุคคลใกล้ชิดของนักเรียนให้การยอมรับและยกย่องด้านความประพฤติของนักเรียนหรือไม่อย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) ครูและเพื่อนยอมรับในความสามารถ ร้อยละ 36.84 2) ได้รับการยอมรับและตั้งใจเรียน ไม่เกเร ร้อยละ 33.33 3) ครอบครัวชื่นชม ยินดี ยกย่อง ร้อยละ 12.28 ส่วนข้อที่เหลือมีลำดับรองลงมา

ข้อที่ 2. นักเรียนมีความสุขและพึงพอใจต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร เรียงลำดับ ดังนี้ 1) มีความพึงพอใจเพราะครอบครัวมีความสุขร้อยละ 38.21 2) มีความสุขเพราะได้เรียนหนังสือเพราะได้ทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ ร้อยละ 20.32 3) มีความสุขที่ได้อยู่กับครอบครัว ร้อยละ 17.07 ส่วนข้อที่เหลือมีลำดับรองลงมา

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมฯ ดังนี้ 1) เป็นโครงการที่ดีที่มีพระเข้ามาสอนและเทศนาให้ฟัง ร้อยละ 28.37 2) ควรจัดให้ครูพระมาสอนศีลธรรมในโรงเรียนอีก ร้อยละ 20.27 3) อยากให้พระอาจารย์มาสอนเพราะว่าได้รู้เรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับศีลธรรม ร้อยละ 17.60 ส่วนข้อที่เหลือมีลำดับรองลงมา

ผลการประเมินตามรูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) ปรากฏรายละเอียดการประเมินดังนี้

1. **ด้านบริบท** พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง ครูพระสอนศีลธรรมและนักเรียน มีความเห็นว่า โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และมีความชัดเจน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน

2. **ด้านปัจจัยนำเข้า** พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง ครูพระสอนศีลธรรมและนักเรียน มีความเห็นว่า มีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ เป็นบุคลากรที่มีความรู้ มีความเข้าใจและมีจำนวนเพียงพอ โดยกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ

3. **ด้านกระบวนการ** พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง ครูพระสอนศีลธรรมและนักเรียน มีความเห็นว่า โรงเรียนได้ดำเนินการตามโครงการและตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ มีการดำเนินงานครบทุกกิจกรรมและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. **ด้านผลผลิต** ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน

1. **ด้านผลการดำเนินงาน** พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง ครูพระสอนศีลธรรมและนักเรียน มีความเห็นว่า นักเรียนมีความรักและสามัคคีในหมู่คณะ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการออมเงินและมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น

2. **ด้านผลกระทบ** พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกันในตนเองพอควร

6. อภิปรายผล

การประเมินการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรมสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จากการสรุปผลการประเมินโครงการขออภิปรายผลการประเมินดังนี้

ผลการประเมินโครงการครูพระสอนศีลธรรม ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต โดยภาพรวมทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมากทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินโครงการมีความพร้อมมีรูปแบบขั้นตอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ ส่งผลให้มีผลผลิตประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

1. **ด้านบริบท** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.99 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดขึ้น เพราะวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีความคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. **ด้านปัจจัยนำเข้า** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.77 ทั้งนี้เพราะมีการมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมดำเนินงานโครงการ สนับสนุนให้ได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาถ่ายทอดและจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และรูปแบบของกิจกรรม

3. **ด้านกระบวนการ** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.92 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนดำเนินงานโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ มีความชัดเจน บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนทำงานร่วมกัน เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีการนิเทศ มีการติดตามผล มีการสรุปผลการดำเนินงานแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานบริหารโครงการมีผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. ด้านผลผลิตของโครงการครูพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)=3.99 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของโครงการ สามารถนำคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้อภัย บาป บุญ คุณ โทษ สิ่งดีดี สิ่งชั่ว สามารถสวดมนต์เป็นผู้นำหน้าเสาธงได้และสามารถสอบธรรมศึกษาได้ นักเรียนมีความเคารพและอ่อนน้อมมากขึ้น นักเรียนรู้จักการทำบุญเข้าวัดและอาราธนาศีล นักเรียนมีความเรียบร้อยและการเรียนดีขึ้น ให้ความสนใจในการเรียนดีขึ้น ในภาพรวมนักเรียนหญิงตั้งใจเรียนมากกว่านักเรียนชาย สนใจและตั้งใจเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในห้องเรียน มีการนำเรื่องสติ ไปใช้มีสมาธิในการเรียน นำหลักอริยบท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการทำสิ่งต่างๆ รู้ผิดรู้ถูกในการตัดสินใจในบาปบุญคุณและโทษ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้ มีครูติดตามหรือควบคุมความประพฤติสม่ำเสมอ มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนปฏิบัติตามกฎแต่ต้องคอยปลูกฝังอยู่เสมอ ชุมชนให้การยอมรับดีและร่วมมือด้วยดีเพราะโรงเรียนและชุมชนทำงานร่วมกันอยู่แล้ว ชุมชนสนับสนุนดี เช่น เมื่อมีการสอบนักเรียน จะจัดรถรับส่งให้

4.2 ด้านผลกระทบของโครงการครูพระสอนศีลธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักเรียน มีความพึงพอใจต่อโครงการ เพราะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย มีความสุภาพ และมีน้ำใจ

7. ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีข้อเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านบริบท ควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการให้ชัดเจนและทั่วถึง เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งที่เป็นบุคคลและหน่วยงาน สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมโครงการ
2. ด้านปัจจัยนำเข้า หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ ควรให้การสนับสนุนด้านบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารโครงการ มีความรับผิดชอบสูง ทำงานอย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะความชำนาญในการบริหารจัดการโครงการ
3. ด้านกระบวนการ โครงการครูพระสอนศีลธรรม ควรคัดเลือกครูพระที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนให้มีมาตรฐานเดียวกันในการดำเนินการสอน การใช้สื่อการสอน รวมทั้งควรเลือกครูพระอย่างเข้มงวด ด้วยบางรูปมีกิริยาไม่เหมาะสมและไม่มีความรู้จริงและจะได้ผลดีมากถ้าครูพระมาสอนอย่างสม่ำเสมอ ความมีชั่วโมงสอนให้มากกว่าปัจจุบันนี้ ควรมีการอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนหรือเทคนิควิธีการสอน ควรมีหนังสือแจกในการสอน วิชาพุทธศาสนา การจัดอบรมครูพระทางโครงการควรจัดให้เป็นระบบระเบียบมากกว่านี้ การติดต่อกับโครงการครูพระลำบาก เจ้าหน้าที่ติดต่อยากมาก ครูพระไม่มีหลักสูตรในการสอนในโรงเรียน ควรมีการสร้างหลักสูตรเพื่อผู้สอนจะได้นำไปใช้ในการสอนเป็นแนวทางเดียวกัน ควรมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อที่นักเรียนไม่เบื่อ ควรมีการปรับปรุงเทคนิคการสอนของครูพระอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบางรูปไม่ค่อยมีเวลามาสอนศีลธรรมในโรงเรียนมากนัก
4. ด้านผลผลิต นักเรียนมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมในทิศทางที่ดีขึ้น โรงเรียนควรดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการอย่างต่อเนื่องทุกปี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การบริหารโครงการยังต้องมีการปรับปรุงให้สามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแลและตรวจสอบการดำเนินโครงการได้
2. การมีส่วนร่วมของภาคีส่วนต่างๆ ยังไม่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของโครงการ
3. การดำเนินโครงการสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์โครงการแต่ขาดกลไกและกระบวนการจะขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง
4. การเข้าถึงและใช้บริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้ยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด หากพิจารณาในแง่การใช้ประโยชน์สูงสุดของโครงการหรือการประเมินความคุ้มค่าของโครงการในเชิงงบประมาณอาจไม่คุ้มค่าในการลงทุนโครงการขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงานอื่นในพื้นที่
5. ขาดการสื่อสารในเชิงนโยบายและการปฏิบัติงานโครงการระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานรับผิดชอบในวิทยาเขตส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะในภาพรวม

1. มหาวิทยาลัยต้องสร้างกลไกเฉพาะกิจประสานนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการกำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ
2. จัดให้มีระบบการสื่อสาร ประสานสัมพันธ์หรือทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานกับโรงเรียนในระดับพื้นที่ ให้มีความชัดเจนในด้านของวัตถุประสงค์โครงการและแนวทางปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการต่อเนื่องเป็นระยะ เพื่อให้โรงเรียนได้เสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียน เพื่อความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาแผนงาน/โครงการร่วมกัน ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาตรงกับความต้องการได้จริง

8. บรรณานุกรม

- การศาสนา, กรม, กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). การพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประชาชน ประจำปี 2550 นามิตศาสนาสุวิจิชีวิตที่มั่นคงเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ชุมชุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2541). การประเมินโครงการหลักการและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ติกรานันท์. (2544). การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). การประเมินโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2542). เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : ม.ป.ป.
- เสวก สุบรรณเกตุ, “บทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารคณะสงฆ์ไทย (พ.ศ. 2505-2535)”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2540, หน้า 87.
- พระเทพปริยัติสุธี, การคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540), หน้า 48-49.
- พระมหารุ่งโรจน์ ธรรมภุมมธัมม (ศิริพันธ์), “การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2550, หน้า 85.
- พระชนพล. หลักเกณฑ์การรับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ,ข้อมูล 16 มีนาคม 2555.
- รัตน์ บัณฑิต. (2540). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร : คอมเพกซ์พริ้นท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542).การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- http://www.sobkroo.com/detail_room_index.php?nid=2626 (14 มีนาคม 2554)
- Stake,Robert E. (1967). The Countenance of Education Evaluation. Teacher College Record. Tyler, Ralph W.(ED). Education Evaluation : New Roels, Means. Chicago : University of Chicago Press.

9. คำขอบคุณ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งเป็นทั้งแรงผลักดัน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและแนะนำให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี โอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน และขอขอบคุณผู้ที่ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการงานวิจัยจนสำเร็จสมบูรณ์ไปด้วยดีทุกประการ